

Late Kerst...

Terwijl Anna Verhagen bijna automatisch haar huishoudelijk werk verricht, gaan haar gedachten naar de komende dagen. Het is haast Kerstfeest en daar er drie zondagen achter elkaar vallen, moet er veel vooruit geregeld worden. Een vrouw heeft het altijd druk daardoor, druk voor de dagen die men overal als een gezinsfeest gevierd wil zien. Natuurlijk zal ze ook dit jaar meedoen, haar huis versieren en kaarsen kopen en lekkers in huis nemen, zover haar portemonnee het toelaat. En natuurlijk zal ze meezingen van de engeltjes die door het luchtruim zweven en van Ere zij God... Maar nee, écht blij was ze toch nooit! Vooral de laatste jaren waren er voortdurend spanningen, was er geen innerlijk beleven daardoor en leek het er veel op, of het allemaal maar uiterlijk vertoon was, of je meegestuwd werd in een tredmolen. December... feestmaand. Dat begon al met Sinterklaas en dat eindigde met oud- en nieuwjaar. Ze deed mee omdat iedereen hetzelfde deed, ze kocht de cadeautjes met Sinterklaas, de kaarsen en de kerstbomen met Kerstfeest en de oliebollen en andere traditionele dingen met oudejaar. En toch, ze werd er moe van, doodmoe. Dankbaar was ze steeds als januari intrad, dan waren al die festiviteiten gelukkig weer voor een jaar voorbij. Moest ze dan maar overslaan? Stel je voor, dat kon toch niet, dat zou iedereen dwaas vinden en de kinderen diep teleurstellen. Voor hen kon ze 't altijd wel weer opbrengen om lief en vrolijk te zijn. Anna Verhagen zucht. Nu, ze liep alweer lang in het gareel, de vijfde december was glansrijk gevierd en voor de kerstdagen was ze immers ook alweer druk doende. Er was dennegroen in huis, met een geur van hars, dat een heimwee in haar hart wakker riep. Een verlangen naar de gewijde stilte van een groot bos... Ze hield van die geur! Maar die geur bracht haar 't geluk niet, evenmin als de kerstbout en de kaarsen. Duizenden mensen spelen komedie, ze sollen met het Kerstfeest en weten niet eens waar het eigenlijk om gaat. Ze kennen het Christuskind niet, maar vieren desondanks feest. De burens ook, geloven doen ze niet, maar natuurlijk staat er een knots van een kerstboom binnen. 't Is immers zo mooi en gezellig voor de kinderen!

Wat moet het Jezus ontzaglijk veel verdriet doen, al die glinsterende poppenkast, wat niets meer te maken heeft met Hem. Terwijl Anna deze gedachten verwerkt, tuurt ze stil in de miezerige natte straat, die al de kille grauwhed van een decemberdag weergeeft en ze zucht opnieuw.

Zij gelooft in Jezus en tóch is ze niet blij, altijd is er die ellendige druk, die haar belet echt gelukkig te zijn. Heeft zij dan zoveel zorgen? Och zorgen, als Maarten anders was, zou het al veel beter gaan. Maarten is zo'n vreselijke driftkop. Bij tijden rukt hij ruw al het tere in haar stuk, dan is er bitterheid in haar. Wat heeft ze aan zijn liefde, als hij haar telkens weer opnieuw zo verwondt?

Er is vaak een elkaar niet begrijpen, een langs el-kander heenleven, dat eenzaam maakt. En van haar geestelijke nood, verstaat hij helemaal niets, daar hoeft ze met hem niet over te praten. Men zegt vaak: het leven is een strijd. Nu, zij krijgt er haar deel van, maar van overwinning merkt zij niets, dat schijnt er zeker niet bij te horen.

Foei, wat is ze weer akelig neerslachtig, dat moet nu maar eens uit zijn hoor! Vlug de kamer verder aan de kant maken en dan nog even wat strijken straks. Overmorgen is 't Kerstfeest en er valt nog genoeg te doen voor haar. Vlugge voetstappen lopen om het huis en dan wordt opeens de kamerdeur wijd opengegooid door Wim die dadelijk jammerend uitvalt: „'k Ben... 'k ben gevallen moeder. O, mijn knie doet zo'n zeer...; kijk es moeder, ik bloed en... en m'n broek is helemaal stuk...”

„Maar Wim!” zegt ze boos. Je mooie broek stuk, hoe komt dat nu weer!”

„Ik... ik viel...”

„Ja, je viel, zomaar hè?”

„Nee, Kees liet me struikelen over een stok. Echt gemeen van Kees, o, m'n knie, m'n knie”, jammert Wim overdreven.

„Ik vind die kapotte broek veel erger”, zegt ze verstoord. „die knie geneest vanzelf wel en zo verschrikkelijk is het niet hoor, je hoeft niet zo kleinzerig te zijn.”

Wim kijkt haar van terzijde aan terwijl ze vlug een stukje hansaplast van de rol afknipt en op de schaafwond legt. Dan is voor hem het leed ook voorbij.

„Mag 'k nog even buiten?” vraagt hij wat later.

„Nee Wim, je blijft nu in huis. Marieke moet ook binnenkomen want 't is zo donker en bovendien nog nat ook.”

„We speelden bij Kees in de garage”, probeert hij nogeens, „en we worden helemaal niet nat en 'k heb boven nog een oude broek om aan te trekken.”

„Die broek moet je toch aan, Wim en verder praten we niet. Schep wat kolen voor me daarna.”

Wim gehoorzaamt gelaten. Hij weet maar al te goed dat moeder nu niet meer van mening verandert en 't kan hem tenslotte ook zo erg veel niet

door C. M. van den Berg-Akkerman

schelen. Hij heeft immers nog een fijn spannend boek om te lezen. Heel snel valt nu de schemer in en bij 't licht van een gezellige schemerlamp leest Wim z'n oren rood in Monus, de man van de maan. Moeder strijkt de was en heeft 't piekeren opgegeven. Marieke speelt met zusje op de grond, zodat ze het uitkraait van pret. Dan komt Dirk thuis. 't Is een lange opgeschoten slungel, die nog maar kort werkt.

'k Ben morgen vrij, moeder', zegt hij glunderend, „en hier is een kerstpakket voor u, dat heb ik van de baas gekregen.”

„Jongen!” zegt ze verrast.

Dirk grinnikt: 'k Zal het zelf openmaken, moeder, dat is wel goed, hè?”

„Natuurlijk, zeker. Weet je al wat erin zit mis-schien?”

Dirk schudt met z'n hoofd: „'t Voelt aardig zwaar, geef me de schaar even, Wim, die ligt daar bij jou.” Dan staan ze allemaal nieuwsgierig om Dirk heen, die de doos opent met een gewichtig gezicht. 't Is heerlijk wat er allemaal uitkomt: een kerstkrans, blikken vruchten en vlees, chocolade en een heel dikke rookworst. „Die weegt vast meer dan een pond!” zegt Dirk, „zou het niet moeder?”

„O ja, zeker”, bevestigt ze blij.

„Laten we hem straks opeten”, stelt Wim voor, „'k heb net zo'n trek in een lekker stuk worst.”

„Morgen”, belooft moeder. „Dan kook ik een lekkere stamppot van boerenkool.”

„Hè ja, dat is fijn, net wat ik zo graag lust”, knikt Dirk.

Op dat moment gaat nogmaals de deur open, daar is vader, hij aarzelt even in de deuropening: „Wat is hier aan de hand?” vraagt hij stroef.

Marieke vertelt het: „Dirk heb dat allemaal gekregen, meegebracht van zijn baas, vader!”

„Zo, gaat hier daarom zo'n hels spektakel. Nou, 't is een royale gift van zo'n man”, zegt vader spottend, terwijl hij vluchtig een blik werpt op de inhoud van de doos en moeder in het voorbijgaan een gewontekus geeft.

„'k Ben toch maar drie maanden bij hem . . .” probeert Dirk aarzelend. Maar de blijdschap is verkild, opgezogen door de koude onverschilligheid die vader meebrengt. Moeder geeft Dirk een wenk: „Doe alles maar weer in de doos, jongen”, zegt ze zacht. Dirk gehoorzaamt, hij kent z'n vader en weet dat het in vele gevallen het beste is om niet veel te zeggen.

„Maar morgen eten we die grote worst, hè!” roept Wim.

De volgende dag zitten ze om de tafel. Moeder heeft het eten binnengebracht en de dikke grote rookworst damp't geurig en smakelijk. Allen zijn ze vrolijk, behalve vader. 't Is duidelijk te zien, dat hij zich ergert. Anna probeert met veel tact alles te besturen maar ze heeft niet alles in haar handen, ze kan niet voorkomen dat de kinderen impulsief handelen. Een beetje uitbundigheid leidt vaak tot conflicten. Zo ook nu, Wim en Dirk rijden elkaar in de wielen om een kleinigheid. 't Zou met een sisser afgelopen zijn, als vader zich er niet mee bemoeid had. Geladen — met een onverklaarbare wrok — reageert hij zich plotseling af op de twee jongens en er ontstaat een hevige ruzie.

Dirk gilt het uit: „Uw schuld, u bederft altijd alles!”

„Wat zeg je daar, snotneus!”

Anna smeekt er doorheen: „Houd toch op, jullie! Schei uit, maak toch geen ruzie! O, houden jullie toch asjeblijft op.”

Maar ze moet het aanzien dat haar man Dirk te lijf gaat en dan werpt zij zich er tussen. Ze voelt de onrechtvaardigheid van alles. Ze weet dat haar man fout is . . .

Als na een half uur geharrewar eindelijk de rust is hersteld, zit er een gebroken en verslagen mens in de kamer. Met rode ogen van het schreien, ziet ze de ravage aan. De duivel heeft z'n werk verricht en 't is of ze hem honend hoort zeggen: Ga nu maar zingen van vrede op aarde . . .

Wat wordt er van een vrouw verwacht? Soms het bovenmenselijke. Zij moet redden wat er te redden is. Kinderen vergeten snel en morgen is het Kerstfeest. Als Maarten, haar man na een paar uur weer thuis komt, doet hij gewoon, ze merkt zelfs niets van enige spijt. De jongens mijden hem en Marieke kijkt met een vreesachtige blik naar hem op. Zelf kan ze zich ook niet spontaan geven, ze spreekt niet meer dan het nodige. Er was weinig verwachting voor de komende kerstdagen en nú is er niets meer. Alles ligt in diggels, 't kan niet meer goed komen, weet ze. Binnenin haar is een schrijnende pijn, die niemand er vermoedt. Maar ze is er en ze voelt zich daardoor diep ongelukkig. Maar alles voor het Kerstfeest moet doorgaan, alleen weet ze zelf niet hoe! Alle gevoelens zijn doodgeslagen, afgestompt. Jawel, Jezus is gekomen voor zondaren, dat weet ze allang, dat heeft ze al zo dikwijls gehoord, maar hóe onderging je dan zichtbaar dat wonder . . . Als alles blijft zoals het nu is, wat hééft ze er dan aan? Dan maakt het

geloof een mens ook niet gelukkiger. Er is maar één kreet in haar ziel, één vraag: Heer, als U bestaat, als U méér voor een mens hebt, geef het mij dan, laat mij het dan eens ervaren... Over de kerstdagen ligt voor Anna een druk, ze kan niet loskomen. Als haar ziel even geroerd wordt, stromen tranen uit haar ogen. Daarom weert ze angstvallig elk sentiment. Ze moet flink zijn en daarom een beetje hard. In 't schemerdonker gaan de kaarsen aan en Marieke kijkt verrukt naar de flakkerende vlammetjes.

„Nu gaan we versjes zingen, hè moe”, vraagt ze vrolijk.

„Ja Marieke.”

„Ikke heb ze van de juffrouw geleerd en ik kan 't ook wel helemaal alleen.”

„Och wat, jij kleine, je kunt niet eens de wijs houden”, plaagt Wim.

„Weiwaar”, knikt Marieke. „Zal ik het doen moe, zal ik alleen zingen?”

Ze wacht het antwoord niet af en zet dadelijk in:

*Wanneer de lieve kerstboom straalt,
Met lichtjes blank en rein,
Dan wil 't daar binnen in mijn hart,
Zo in-gelukkig zijn.
Waar komt dat mooi geluk vandaan,
Van 't tere dennegroen?
Zou zilverlicht en kaarsenglans,
Mij zo genieten doen?*

*O neen, dat rein en teer gevoel,
Wekt niet die boom alleen,
Die boom leidt in gedachte mij,
Naar Jezus' kribje heen.
Maar 'k weet dat Jezus houdt van mij,
Al ben ik nog zo klein;
Zie, dat is wat mijn hart zo blij,
Zo vol geluk doet zijn.*

Marieke is boven op de stoel gaan staan, zonder dat iemand haar dit gezegd heeft. Het devote, lieve snuitje gekeerd naar de lichtende kaarsen, staat ze daar en zingt onbevungen haar kerstliedje, dat ze geleerd heeft op school. Het beroert Anna en voor ze het weet staan haar ogen al vol tranen. O, zo blij en gelukkig te kunnen zijn als Marieke, wat zou ze daar voor willen geven. Daar moet je zeker kind voor zijn, zorgeloos, eenvoudig en ongecompliceerd. Staat het ook zo niet in de bijbel? „Indien ge niet wordt als een kindeke, ge kunt het koninkrijk Gods niet binnen gaan.”

„Mam, mam zing nou mee”, roept Marieke, „u kent dat versje toch ook van de herders in de velden?”

„Ja Marieke.”

„Samen dan, hè?”

Ze knikt, ze zal wel zingen, ze zal zingen om Marieke en Wim en Dirk en... In de hoek van de kamer staat haar man, hij frutselt wat aan de radio, hij lijkt ongeïnteresseerd. Zal ze ook zingen voor hem? 't Lijkt onwaarschijnlijk, hij doet niet aan dat sentimentele gedoe! Vroeger was hij godsdienstig, maar de laatste jaren spot hij ermee. 't Komt door de fabriek waar hij tegenwoordig werkt, de kameraden van elke dag. Als een zwak geloof aangevallen wordt, dan is er weldra geen geloof meer, alleen maar flarden, die her en der waaien. Hij laat Anna vrij en de kinderen, ze mogen gerust naar de kerk en de christelijke school, als ze met hem er maar niet over zeuren... Anna kijkt naar zijn rug, Maarten is stoer en vierkant, zo te zien bijna ondoenlijk hem te treffen met een lied. Hulpeloos iel klinken de woorden van het bekende versje zonder begeleiding; nergens een klankbodem in het schemerdonkere huis!

De onverschilligheid van vader, wekt verlegenheid en onzekerheid bij Dirk en Wim, die zich weldra verschuilen achter boeken en Anna's neerslachtigheid kan de blijdschap ook niet opbrengen. Alleen Marieke blijft onverstoort, ze trekt zich nergens iets van aan en viert haar eigen Kerstfeest met haar poppen. Ze heeft ze op een rijtje gezet en speelt. Zij is de juffrouw, ernstig imiteert ze haar eigen onderwijzeres en op een aandoenlijk primitieve wijze vertelt ze het kerstverhaal...

Maarten verschuilt zich achter de krant, maar hij leest geen letter. Hij luistert naar Marieke, geen woord van haar ontgaat hem. Nooit zal hij aan iemand willen bekennen dat Marieke's woorden hem iets doen, 't zou toch te dwaas zijn, nietwaar? Wat weet een kind van de wereld?

Hij houdt zo onzinnig veel van Marieke, hij wil haar spel niet verstoren. Aldoor hoort hij dat aardige blij stemmetje praten, je zou er waarachtig bijna bewogen door worden. Bijna... als je geen vent was! Je capituleert toch niet voor een kind, ook al is het je eigen en het liefste wat je hebt.

Maar langzaam zakt de krant op zijn knie, terwijl hij geïnteresseerd Marieke's doen gadeslaat. Dan verdwijnt de norske grijns en langzaam ontspant zich zijn gezicht, zó zelfs, dat een glimlach het overtrekt... Anna ziet het, ze kijkt verwonderd naar de verandering. Zo was Maarten vroeger, weet ze opeens, en zo kan hij dus nog zijn, hij is nog niet helemaal bedorven. Hun ogen vinden elkaar, blijven even elkaar aanzien. Blijdschap gloort als nieuwe hoop door haar heen, terwijl haar lippen bijna zichtbaar bidden en deze woorden zeggen: „Here God, laat Maarten eens echt Kerstfeest vieren, al is het dan misschien een late kerst...” Na dit bidden voelt Anna zich wonderlijk verlicht: God zal het eens wel maken, weet ze. Misschien gebruikt Hij daar Marieke voor, die door haar kinderlijk geloof nu reeds zijn hart wist te ontdoen.

